

Z I D O V

GLASILO ZA PITANJA ŽIDOVSTVA

UPRAVA I UREDNIŠTVO: ZAGREB
ILICA BROJ 31, III. KAT

IZLAZI SVAKOG PETKA
RUKOPISI SE NE VRAĆAJU

PRETPLATA: GOD. 60 D, POLUGOD. 30 D,
ČETVRTGOD. 15 D, POJEDINI BROJ 1.50 D.

Nakon izbora u Engleskoj.

Izbori u Engleskoj iznijeli su rezultat, koji je mnoge iznenadio, jer, su svršili porazom konzervativaca a velikom pobjedom liberalne i radničke stranke. Time je dosadašnji kabinet izgubio većinu i još se danas ne zna, ko će preuzeti vladu. Nije svrha ovih redaka, da rasporedamo misli o rezultatu ovih izbora i da stavimo prognozu za budući razvoj engleske politike. Nas interesuje najviše njezino stajalište prema palestinskom mandatu. Ovi su izbori provedeni pod lozinkom za ili protiv slobodne trgovine, dok se pitanje mandata nije tangiralo ni sa strane konzervativaca ni liberalaca. Od liberalnih kandidata jedino se Alfred Mond bavio palestinskim mandatom. Ali je zato Labour-party, uzela u svoj program, s kojim je išla u izbore, palestinski mandat.

Izbori u Engleskoj stvorili su opet povoljnije raspoloženje za obnovni rad. I ako konzervativno ministarstvo nije odstupilo od obveza, koje je Engleska preuzela mandatom ipak je bilo vrlo popustljivo prema protivnicima cionističkog pokreta. Bez sumnje će današnji parlament zauzeti mnogo prijaznije stajalište prema palestinskom pitanju, a naročito Labour-party, čije su vodje svakom zgodom izjavile, da će svim silama nastojati, da Engleska ispunji svoje obaveze prema židovskome narodu, a stranka je i sama u više navrata davala izjave u prilog Balfourovoj deklaraciji.

No kakogod bilo držanje buduće vlade mi smo već prešli stadij zavisnosti palestinske politike od engleske vlade. Naši zahtjevi i naše pravo na Palestinu postali su općim interesom, koji stoji i nad pojedinim strankama. Naša je stvar djelovala na sve narode, jer su svi spoznali veličinu ideje za koju se borimo. Palestinsko pitanje nije samo interno pitanje Engleske, već internacionalna obaveza, za koju garantira Savez Naroda. Danas znamo, da nemamo mnogo očekivati od vanjskih faktora, niti će vanjski faktori u velikoj mjeri utjecati na razvoj Palestine. Samo vlastitom snagom možemo dovršiti djelo izgradnje narodne domaje.

Naša politika treba da nastoji naći što više prijatelja za židovsku stvar, a mi da shvatimo, da će naša pozicija u Erec Israelu postati sve čvršća čim više stvaramo ekonomskih i kulturnih pozicija u zemlji. Ojačanjem naših pozicija u zemlji postat ćemo sve neovisniji od vanjskih faktora.

Londonski budžet.

Piše dr. Jaques Adler, Leipzig.

Već kroz više mjeseci govore cioniste, agudiste i druge jevrejske partije, koje su interesovane kod izgradnje Palestine, o Jewish Agency, kao o novom zastupstvu Jevreja u Palestini, koje će na najširoj bazi organizovati duševne i materijalne sile jevrejskog naroda za izgradnju nove domaje. Do ove Jewish Agency doći će, za to će se pobrinuti svjetski palestinski kongres i vodeće ličnosti jevrejskih organizacija; doći će sigurno, jer nam to jamči sveopće raspoloženje u Jevrejsstvu. Pod dojmom brutalnih progona i u najkultiviranijim zemljama, odvrćaju se Jevreji od asimilatornih ideja 18. i 19. stoljeća, te se doduše u raznim formama i gradecijama vraćaju jevrejskom jedinstvu — »K'lal Jisraelu« — i njegovim idealima. Jewish Agency u svojoj biti već je i danas činjenica, kojoj samo fali tehnička izgradnja. Dok se to ne provede, nosi cionistička organizacija dvostruko breme i dvostruku odgovornost. S jedne strane uprava i finansiranje radova u Palestini, s druge strane izgradnja vlastitog aparata, koji je potreban, da narodne osjećaje, koje su se silom prilika u jevrejskim masama probudile, dovede do čvrste forme, da tako jevrejskom narodu omogući aktivnost.

Na osnovu cionističke inicijative, vodi se danas u Jevreja sviju zemalja finansijska propaganda u velikom opsegu. Propagira se za Keren Hajesod, narodni fond, radničke institucije i razne druge svrhe opće dobrobiti.

Iznosi ovih akcija određeni su isključivo preko palest. budžeta za izgradnju Palestine. Cionistička organizacija, koja za sabiranje ovog novca stavlja na raspolaganje sve svoje sile i uredbu, koja još kraj toga imade tešku zadaću da nacionalno odgoji Jevreje u svim zemljama svijeta, prisiljena je, da svoje materijalne potrebe podmiri posebnim akcijama.

Cionistička egzekutiva imade svoje sjedište u Londonu, zbog tog se budžet cionist. organizacije i zove »londonskim budžetom«. Jasno je, da su finansijski zahtjevi organizacije, već s obzirom na zamašitost radova u Palestini i s time skopčanih silnih finansijskih zahtjeva na jevrejske mase, čedni. No izvjesni minimum ne smije se preći, jer bi to moglo ugroziti i sam tempo palestinskog rada. S pravom stavlja jevrejska javnost tako velike zahtjeve na cionist. organizaciju, jer je to njena dužnost, koja slijedi iz historičkog akta, palestinskog mandata. Kraj upravne tehnike, koja je potrebna zbog praktičnog rada u Palestini, radi se

još i o neprekidnoj agitaciji i obavještanju, što je potrebno, da Jevrejsstvo održi u raspoloženju za rad i žrtve, da teškoj našoj zadaći budu osigurane simpatije svijeta.

Nedavno zasijedanje cionističkog akcionog komiteja, stavilo je egzekutivi u dužnost, da poradi oko proširenja cionističkih ideja, da tako duševnom propagandom stvori potrebni fundament za nabavak novčanih sredstava. Ostvarenje bazelskog programa, pretvorba Jewish Agency u koristan instrumenat za izgradnju naše narodne domaje, odlučno zahtijevaju jaku cionističku organizaciju. Organizaciju, koja će biti čvrsta u svojim institucijama, koja će obilovati članovima, s jakom voljom i samoprijegorom, te koja će imati ugleda u političkom svijetu.

Niz ovih zadaća, koje su u službi jevrejske nacionalne misli i palestinskog ideala, određuje materijalni minimum, koji je potreban za egzistenciju cionist. organizacije. Za pokriće ovog iznosa, određen je tradicionalni šekel. Šekel je godišnji prinos organizaciji svakog Jevreja, koji pristaje uz bazelski program. Brojem plaćaoća šekela ustanovljuje se i broj članova Svjetske Cionističke Organizacije, a to šekelu osim finansijske vrednosti daje još poseban idealan značaj. Svaka je jevrejska godina za cionistu šekelska godina, vremenski odsjek pokreta, koji ide za idealnim i materijalnim ojačanjem one veze, koje sjedinjuje sve Jevreje svijeta u znaku nacionalne renesanse i izgradnje Palestine.

U prvim smo mjesecima šekelske godine 5684. Cijena je šekelu ustanovljena prema prilikama u pojedinim zemljama tako da i siromašniji Jevrej može nabaviti šekalim za se i svoju obitelj. Prodaja šekela najvažnija je obaveza mjesnih i zemaljskih cionističkih organizacija spram egzekutive. Ne sabere li se dovoljno šekela, zastat će radovi organizacije, štetovali će stvar naroda, jer ova potpuno ovisi o cionist. nastojanjima. Ne ubere li se šekel dovoljnom pomnjom, bit će veza, koja veže cioniste i iz najzabavnijih krajeva s vodstvom, prekinuta. Zbog ovih razloga potvrdio je akcioni komitej i ove godine princip, prema kojemu je šekel finansijski i organizatorni temelj organizacije, pa je dužnost zemaljskih saveza, da im doprinosi budu primjereni etatu organizacije. Pridolazi još k tome prošle godine osnovani zlatni šekel, kao i prinos, kojeg svaki cionista imade uplatiti kraj svojih Keren Hajesod obveza.

Finansijsko gospodarstvo cionističke organizacije stavljeno je ove šekelske godine na zdrave osnove time, što je po-

kriće londonskog budžeta u fiksnim kontingentima podijeljeno među sve zemaljske i zasebne saveze. Na taj način riješila se egzekutiva nepriličnih briga nabavka materijalnih sredstava, te joj je time omogućeno, da sve svoje sile stavi u službu velikih nacionalnih zadaća. Da materijalno obezbijede organizacije, dužnost je cionista sviju zemalja. Usporedimo li zahtjeve organizacije s troškovima palestinskog rada, vidjet ćemo, da su maleni. Sabrati se moraju, u prvom redu šekelom. Ozbiljnost situacije u Jevrejstvu prenaša se na šekelsku propagandu. Mi Jevreji imamo danas samo jedan organ, koji nas u krugu kulturnih nacija zastupa, a to je cionistička organizacija.

Dužnost je stoga svakog Jevreja, koji pristaje uz cionizam i narodnu renesansu, da uplati ovaj čedan doprinos organizacijom etatu.

Uspješna akcija.

Piše ing. Max Hecker, Jerusolima.

Tehnikum u Haifi bio je već prije 10 godina pred otvorenjem, ali ga je početak rata prekinuo u razvoju i od onda sasvim je prestao djelovati. Narednog proljeća imao bi tehnikum da započne svoju djelatnost. Cionistička organizacija, vlasnica zemljišta i zgrade, predala je zavod i njegovu upravu u ruke novoosnovanog društva »Haifa Technical Institute«. Ovo stoji — čuvajući nacionalni karakter zavoda — na neutralnom tlu i sjedinjuje cionističke i necionističke krugove na zajednički rad. Odlučna za izbor ove organizacione forme bila je misao, da se za ovakovu radnu zajednicu ne može naći podjednaka zadaća no riješenje konkretnog problema, da Židove Palestine privede produktivnim tehničkim zvanjima. Novo društvo konstituirano je pred nekoliko tjedana u Londonu te sad razvija živu propagandu. U tom stadiju razvoja raspolaže društvo s neznatnim sredstvima, koja polječu iz cionističkih izvora. No okolnost, da se hoće započeti već u proljeću sa radom namiče baš sada velike financijske obaveze. Početak uspješnoga rada zavisi o tome, da bude na raspoložbi velik materijal za nauku i uredbe, da bi obuka mogla biti zorna. Stvar biva otežčana i time, što je zavod prisiljen da sam provede praktično školovanje učenika — zadaća koja iziskuje skupocjeni uređaj radionica i laboratorija.

Kad sam prije nekoliko mjeseci od direktorija društva primio nalog, da namaknem prvi uređaj za taj tehnički institut, bio sam u teškom položaju. S jedne strane spoznaja potrebe što bogatije i bolje uredbe, s druge strane minimum sredstava za nabavu. Pokušao sam da nadjem izlaz. Naslojao sam da onaj dio uređaja, koji je još falio, nadopunim darovima i da na to sklonim židovske industrijske i trgovačke krugove. Bilo je vrlo teško da nadjem vezu s tim krugovima tim više što se u industrijskoj sferi nalazi malo Židova a i ovima je palestinska misao tuđa. Pored svih tih poteškoća ipak je velika ideja osnulka tehnikuma prodrila. Ona je pobudila ne samo interes i razumijevanje, već i pripravnost za stvarnu saradnju i potporu koja je našla izražaja u brojnim darovima. Znatna dio uređaja i velike količine materijala potrebitog za rad, kojim će se za duže vrijeme snabdijavati radionice, dobio sam na taj način od pojedinaca i hoću samo ne-

ke od njih ovdje navesti. Tako je vlasnik jednog mašinskog koncerna u Berlinu dao velik dio strojeva za mehaničku radionicu. Slični dar primio sam od generalnog direktora jednog čehoslovačkog poduzeća, koji je osim ukupne potrebe na željezu za radionice dao mnogo strojeva. Upravitelj jednoga drugoga poduzeća dao je potrebu na bakru i mjestu kao i sav materijal za električni uređaj. Od drugih dobili smo motore, sisaljke i druge mašine kao i materijal za radionice. Vrlo obilni su darovi drva, koji služe za uređaj koji će se izraditi u stolarskoj radionici zavoda. Kraj toga nije zanemarena ni estetska strana darivanjem raznih slika i risarija te grafičkih reprodukcija.

Kako god je bogat i velik rezultat pojedinih darovanja, ipak ne bi bilo moguće da se na taj način sastavi potpuni uređaj za zavod. Apstrahiramo li od toga da takav postupak ne omogućuje sistematski rad, polječu mnoge stvari, koje su potrebne iz predjela gdje ih od Židova ne možemo dobiti. Odlučio sam se na još jedan pokušaj. Zainteresovao sam židovske grupe na raznim mjestima, da namaknem novčana sredstva, koja su potrebna za nabavu potrebnog uređaja. I tu je bilo mnogih poteškoća: S oficijelne strane nikakova potpora, obzir na intenzivnu akciju za Keren Hajesod, koja je baš uslijedila zadnjih mjeseci konačno nevolja naročito u Njemačkoj, koja je nepovoljno djelovala na ovu akciju. No pored svega toga ipak je uspelo da se predobiju veliki židovski krugovi na saradnju. Tako su prijatelji u Chemnitzu poklonili uređaj za fizikalno obuku da time počaste uspomenu preminulog druga Apisdorfa. Drugi jedan krug u Berlinu i Hamburgu dao je uređaj za kemijski laboratorij. Wolffsohnovo društvo i »Jüdische Gesellschaft« u Berlinu preuzeli su da namaknu sve strojeve za postolarsku radionicu. Šleska hoće da dađe uređaj za radionice metalnih radnja. I iz drugih mjesta stavili su pojedinci na raspolaganje novčana sredstva za nabavu svih stvari što još fali. Od interesa je, da ne samo velik dio darova u naravi, već i mnogi prinosi u novcu polječu od necionista — dokaz od kolikog su utjecaja ovakove konkretne zadaće koje će nam približiti one krugove, koje još danas stoje postrance.

Tako su mnoge sile doprinijeli lijepome uspjehu. Dok se iz sredstava društva do početka decembra potrošilo 8.000 zlatnih maraka, dobiveno je materijala u vrijednosti od 65.000 zlatnih maraka. Pored toga rad još ni iz daleka nije dovršen pa je za sad u glavnom bio ograničen na Njemačku. Ako pomislimo da je ovaj rezultat postignut u času najveće gospodarske depresije, može se mirne duše reći, da je njemačko židovstvo svojom požrtvovnošću sebi postavilo trajan spomenik. U zadnje vrijeme dobivamo i darova iz Čehoslovačke, Poljske i Engleske, a nadamo se da ćemo doskora našom akcijom moći zahvaliti i Americu.

Dosadašnjim radom stvoren je lijepi temelj za uređaj i za zbirke tehničkoga instituta. Za daljnju izgradnju trebat će još mnogo rada. Čim će biti bolja oprema, to će zavod moći bolje da udovolji svojim zadaćama. Naročito će trebati da se rad u radionicama i laboratorijama stavi u službu praktičkoga života.

Tako bi radionice imale stajati na raspolaganje i starijim obrtnicima i upoznati ih s modernim uredbama i radnim metodama, da se obrt, koji je još na vrlo primitivnom

nivou, uzdigne na viši stepen. Laboratorij, izgrađen prema tehničkoj strani, bit će pozvan da riješi konkretne zadaće iz prakse i da potakne poboljšanje i bolje iskorišćivanje. Isto tako ima da se izgrade zbirke da postanu stalne izložbe koje će interesovane krugove upoznati s napretkom moderne tehnike i industrije. S druge strane je takova uredba podesna da evropejskim dobavljačima daje mogućnosti da prikažu svoje proizvode. Ta otmjena forma uspješne propagande je bez sumnje i sad već odlučna kod mnogih darovatelja i da se kod agitacije dobro iskoristiti.

Velike i bezbrojne su još mogućnosti, jer još nisu zahvaćeni svi krugovi, koje bi se moglo zainteresovati. Naročito pripadnici tehničkih zvanja trebali bi da učestvuju u tim akcijama. No i drugi morali bi i mogli bi pomoći. Pisac bio bi zahvalan za sve političke a doskora će izdati brošuru za informaciju židovske javnosti.

Nije ovdje mjesto da pišem o velikom znamenovanju tehničkoga instituta i njegovo djelovanje u odgojnom gospodarskom i političkom pogledu. Bez sumnje je taj zavod važan dio našeg obnovnog djela te je zvan da unapreduje razvoj izgradnje Palestine u gospodarskom i kulturnom pogledu. Rad za ovaj tehnikum može svaki da podupire. Ne-ka nitko se ne usteže u saradnji.

Slava u Vinkovcima.

Na blagdan Hanuka posvetila je židovska općina u Vinkovcima svoju novu sinagogu. Usred grada, u Aleksandrovoj ulici, podignut je ovaj hram božji kao živ dokaz samosvijesti, ponosa i snage Židova u tom najmlađem gradu Slavonije.

Vinkovačka slava nema tek lokalno znamenovanje — to je afirmacija, da je svijesno, samostalno istaknuto židovstvo najbolje sredstvo opće sloge, jamstvo napredka i procvata ne samo same jevrejske općine, već i cijelog grada.

Nijesu samo modrobijele dekoracije hrama dokazale duh, koji provejava vinkovačko židovstvo — okolnost, da Židovi pored Hrvata i Srba čine u gradskom zastupstvu posebnu stranku, posvjedočava skroz samostalno opredjeljenje vinkovačkih Židova.

Slava u Vinkovcima značila je ali valjanost i uspjeh tog smjera ovako zdušno sudjelovanje cijelog stanovništva bez razlike vjerozakona nijesam još doživio.

Hrvatsko pjevačko društvo »Relković« pjeva u novoj sinagogi — uz zvukove hrvatske i srpske himne ozvanjaju i jevrejski zvukovi »H a t i k v e«.

Srpsko-pravoslavna općina izašla je na tu slavu svoje izaslanstvo sa parohom i crkvenim predsjednikom te starim iskrenim prijateljem nas Židova iz mladih dana, narodnog poslanika kr. javnog bilježnika dr. Bogdana Milašinovića.

Drugi prokušani prijatelj Židova, gradonačelnik dr. Gjuro Topalović biranim riječima izjavljuje, da će grad Vinkovci uvijek smatrati tu sinagogu, čije on ključeve preuzima, svojom te svu zaštitu, koju god može, pružiti tom simbolu.

Zabava u »Hrvatskom domu« bila je izrazito židovska, gospojinsko društvo, cionistička organizacija i židovsko sportsko društvo postigli su zbilja remek-uspjeh.

Prekrasne žive slike iz biblije, ras-košna atrakcija ljepote i zdravlja, ispunile su tisuće slušatelja udivljenjem, a birani muzikalni i deklamatorni program opet je dao prilike, da se i u židovskom milieuu može nešto veliko postići.

Uz ovu vanrednu uspjelu proslavu imade posveta novog židovskog hrama i svoje duboko unutarnje značenje. Sve neprilike ratnih i poratnih godina nijesu spriječili ovih 160 općinara vinkovačke židovske općine, da nasmognu silna sredstva za tu bogomolju i upravo je dirljivo gledati nastojanje pojedinih obitelji, da njihovi prinosi budu što veći. Svakako je svaki pojedini vrlo mnogo dao — vanjskih prinosa se hotice nije tražilo — i već je daljni plan, da se podigne novi stan rabinu.

Požrtvovnost dakle nema granice, pa kako je predsjednik općine dr. Armin Lederer u svom spomen-slovu tako dirljivo izveo, današnje pokoljenje je pokazalo, da je dostojno svojih predja, koji su u tom starom graničarskom gnijezdu pred pola stoljeća osnivali svoju općinu i taj rad biti će najbolje jamstvo za židovski duh pomladka.

Židovska općina je u svojoj biti konzervativna — ne samo po vjerskom osvijeđenju rabina dra. Mavre Frankfurtera, već u cijelom bogoslužju. Zbor mladića uzveličuje hram svojim pjevanjem pa se tirne i u mladeži probudjuje znanje i razumijevanje za bogoslužje.

Svijetao je dan za nas Židove u cijeloj državi bilo slavije u Vinkovcima i tek se može žaliti, da su ti pozlvi došli u zadnji čas.

Mi Židovi sjurno ne želimo i ne tražimo nikakve svečane manifestacije, nikakvih svečanih parada — ali neka prevelika plahost opet nije na mjestu. Kao što je začudno, da se naši rabini sastaju na svom zboru u privatnoj kući, izbjegavaju svaki doticaj s općinom u kojoj se sastaju, propuštaju čak svečanu službu božju, koja dosada kod nijednog židovskog kongresa nije uzmanjkala, tako nije trebao ovaj dan u Vinkovcima proći u krugu općine i nas par izaslanika iz Beograda, Zagreba, Osijeka, Vinkovaca i Rume.

Ovakove zgode su rijetke — i u našim redovima treba ponos dignuti. Nerazumijem nikada zašto kod nas Židova uvijek samo i isključivo domaći rabin obavlja funkcije — zašto ne bi rabini iz daleka ili bliza sudjelovali, zašto se ne bi i kod nas u takvim zgodama i uopće što češće čula riječ gosta.

Zauzeo pojedinac ma kakvo političko stajalište, židovstvo kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca je cjelina i zato bi morali k ovakovoj slavi biti pozvani izaslanici svih općina, sudjelovati Židovi iz bliza i daleka.

Neka to ne bude omalovaženje tog zbilja prelijepog dana — boli me tek srce, kad znadem, koliki dobri Židovi bi se sa mnom veselili, kad bi i oni mogli da učestvuju kod tako lijepe slave.

Vinkovačka jevrejska općina koraca uspješno napred med prvima naše države — opetujem riječi svog pozdravnog govora, da se na napredku židovstva zrcali i napredak dotičnog grada, a da bez blagostanja Židova ne može ni grad procvasti.

Vinkovci, to kulturno napredno i prometno središte zapadnog Srijema imade sjajnu veliku budućnost, a snjim i njegovi svijesni Židovi.

Dr. Lavoslav Šik.

Iz židovskog i cijonističkog svijeta.

ŽENA U ŽIDOVSKOM POKRETU.

Iz izvješća što ga izdalo udruženje židovskih žena za kulturni rad u Palestini, doznajemo za rad židovskih žena u službi židovskoga naroda. Svjetska organizacija cijonističkih žena održala je ove godine u Karlovim Varyma svoju godišnju konferenciju.

Uprava zainteresovala je velikom propagandom za rad žene u gotovo svim zemljama i tako dovela do ostvarenja jedan dio svojih zadataka. Uspjelo je urediti kuhinju za imigrante, koja je od najveće potrebe. Isto tako je osnovana poljoprivredna jedna škola, nadalje zavod za skrb za dojenčad, kojom upravljaju kvalificirane sile. Nastojanje je, da se u Palestini stvori zdrav naraštaj, kojemu će biti Palestina ne samo zemlja nade, već i zemlja ostvarenja. Ovi instituti ujedno vrše odgojni utjecaj i na majke, koje većinom dolaze iz predjela, u kojima se manje pazi na higijenu. Uslijed djelovanja ovih institucija znatno se smanjio mortalitet djece. Osnutak ovog zavoda omogućile su židovske žene New Zelandije, koje će namaknuti i troškove uzdržavanja za tri daljnje godine. U Jeruzolimu osnovane su slične institucije po Hadasu. U Jafi osnovana je klinika za dojenčad. Isto tako podignut je jedan hotel. Žene i djevojke, koje dolaze u zemlju nisu dovoljno upućene u praktični život, i dobivaju ovdje prilike da teoretski i praktički nauče sve radove za buduća zvanja. Nakon 10 satnog teškog rada imaju ugodan dom. Kuća omedjašena je velikim vrtom, u kojem se sadi povrće. Pred kućom je vrt za cvijeće, koje se prodaje u Jafi. Sad se započelo i peradarstvom kao i pčelarstvom. Naravno da se moraju namaknuti znatna sredstva za osiguranje opstanka tih institucija kao i za osnutak novih. Kuhinje, koje su osnovane, već se same uzdržavaju. Mnogi zamovi koji su podijeljeni već se vraćaju, a kraj svega toga treba da se i bez obzira na praktički rezultat uvaži velika odgojna važnost tih institucija. I to je jedan od ciljeva, jer želimo preporod židovskog naroda, a ne galut. Tražimo njegov unutarnji preporod. To se može postići samo onda, ako se jedan dio naroda opet bavi prirodnim radom. Sva je izgradnja zemlje u pitanju, ako ne ćemo naš život promijeniti, ako se ne ćemo vezati uz zemlju. Vodstvo treba da spozna da je pored kulturnih pitanja najvažnije odgoj k radu. Za odgoj žene do sad je premalo uradjeno. Možda se u toj okolnosti ima tražiti razlog dosadašnjih deficita pojedinih farma. Žene mogu da vrše i kulturni rad, samo ih treba školovati.

Izradjen je bogati radni program i ustanovljen budžet koji je razdijeljen na pojedine zemlje.

Savez je u neprestanom kontaktu sa svojim članovima i razvija živu propagandu. Bilo bi poželjno, da se i židovske

žene Jugoslavije pridruže tome savezu i da i one svoje sile posvete obnovnomu djelu.

Doček dra. Weizmanna u New-Yorku. Dr. Weizmann prispio je u pratnji dra. Ruppina „Aquitanijom“ u New York, gdje mu je bio u luci priredjen oduševljen doček. Nekolicina vidjenih cijonista došlo mu je oficijelnim brodom gradonačelnika usurset. Akoprem je dr. Weizmann odustao od svakog svečanog dočeka, pošto je smatrao boljim, da se sile potrebne za doček upotrijebe za „Membership Campaign“, sakupilo se ipak mnoštvo Jevreja na peezu, da svome vodi kod iskrcajanja prirede grandiozne ovacije.

9. decembra prisustvovao je dr. Weizmann zasjedanje novoizabranog američkog Keren-Hajesod-Councilu. Odbor, koji se sastojao iz stotinu najprominentnijih američkih Jevreja, kao Louis Marschli, Oskar Straus, Samuel Untermyer, judge Irving Lehmann itd., aranžirao je u Astoria-hotelu veliki banket. Dr. Weizmann skrenuo je u svom govoru pažnju na razvoj jevr. narodne domaje u Palestini, i naglasio je, da imade previše pesimista, koji vide samo poteškoće, dok ne zapažaju velike konstruktivne radove, koji se sada u Palestini obavljaju.

Za narodni fond unišlo je dosada preko milijun funti. Porast darova, koji je uslijedio poslije preseljenja glavnog biroa u Jerusolim, održao se i u ljetnim mjesecima. U prvih devet mjeseci ove godine unišlo je L. 108.700, odbiv prinos Keren Hajesoda L. 92.305. Spram odgovarajućeg vremena u prošloj godini iskazuju ove svote znatan porast. Ukupna svota sabrana od osnutka KKL do danas iznaša L. 1.001.500.

Na pojedine zemlje otpadaju slijedeće svote:

Sjedinjene Države L. 27.400, Engleska 10.503, Čehoslovačka 7.235, Erec Izrael 6.220, Kanada 2.867, Argentinija 2.803, Indija 2.400, Poljska 2.085, Brazilija 1.870, Australija 1.801, Njemačka 1.642, Litavska 1.590, Istočna Galicija 1.490, Alzacija i Lotaringija 1.132 Jugoslavija 1.121, Grčka 1.047, Holandija 1.027, Italija 904, Besarabija 845, Austrija: 823, Harbin 769, Švajcarska 685, Egipat 668, Straits Settlementi 632, Letška 613, Belgija 593, Litva—Vilna 440, Nova Zelandija 417, Transilvanija 393, Bukovina 353, Zapadna Galicija 259, Čile 171, Francuska 192, Finska 100, ostale zemlje 540, ukupno L. 92.395.

Propagandna djelatnost:

Direktor Van Vriestland poveo je na jednom dogovoru KKL povjerenika Holandije pregovore o osnutku holandske kolonije. Direktor I. Wilkanski poveo je u Litavskoj akciju za kupnju 500 dunama zemljišta, kako bi se osnovala nova kolonija. Posebni jedan „direktorij“, u kome su zastupane sve stranke, odredjen je, da ovu zadaću provede. Mevi Esrachi pohodio je nakon svog boravka u Besarabiji i Staru Rumunjsku, gdje je u mnogim gradovima Moldavski i u Bukureštu organizirao propagandu.

U Sjevernoj Americi preuzeo je namjesto pokojnog B. Epsteina propagandni resor P. M. Raskin.

Mrs. Peysner zaključila je svoju turneju po jevrejskim kolonijama Australije i Nove Zelandije. Jevreji sviju političkih smjerova, pače i sami državni funkcioneri, svagdje su je rado dočekali. Uspjelo joj je,

da u svim mjestima osnuje radine KKL odbore, a i materijalni uspjeh njenog putovanja je znan. Sada polazi u Singapore i Istočnu Aziju.

Profesor Elwood Mead u Londonu. U čast poznatog američkog stručnjaka na području gospodarstva i kolonizacije prof. Elwooda Meada, priredjen je prilikom njegovog boravka u Londonu doček, na kojem su kao zastupnici cionističke egzekutive sudjelovali gg. Cowen, dr. Feiwel, dr. Halpern, dr. Jacobson i ing. Kaplauski. Prof. Mead, koji se upravo vratio sa svog putovanja po Palestini, izjavio je, da je u Palestini sabrao vrijednog materijala.

Proučio je položaj u jevrejskim kolonijama, prilike u Arapa, ekonomske i industrijalne mogućnosti zemlje. Dovoljno se izrazio o cvalučim jevr. kolonijama, napose je istakao razliku između jevrejskih i natražnih arapskih naselja. Jevreji učinili su prava čudesa, uvjeren je da će Palestina nakon 25 godina imati važnu i historijsku ulogu u svim područjima. Kad će prispjeti u Ameriku, sastavit će opširan izvještaj, te će svoje zaključke predati cionističkoj organizaciji.

Zemaljska konferencija američkog mizrahija. Deseta godišnja konferencija američkog mizrahija održana je u Pittsburgu. Učestvovalo je 250 delegata. U svom govoru, pozvao je predsjednik organizacije rabin Meir Berlin, američke mizrahiste, da što izdašnije potpomognu mizrahističku banku u Palestini kao i osnutak mizrahističke škole u Jafi. Naravno je, da u prvom redu treba pomoći mizrahijevu kolonizaciju u Palestini. Za gradnju kuće u Kfar Ibri doprinešeno je 35.000 dolara. Konferencija zaključila je nadalje, da se rad za Keren Hajesod svim sredstvima potpomaže, no egzekutivi u Londonu izrazuje se nepovjerenje zbog toga, što je mizrahijev budžet snizila za 30%. Posebni bi odbor u toj stvari imao intervenirati kod dra. Weizmanna. Predsjednikom organizacije, koja broji 15.000 članova, ponovno je izabran rabi Berlin.

Kampanja u Litavskoj za kupnju zemljišta u Palestini. Za vrijeme Hanuke pripravljena je u Litavskoj velika akcija za kupnju zemljišta u Palestini. Prodano je oko 5000 dunama.

Keren Hajesod u Varšavi. Nakon što je uspjele zadobiti mnogo dobrovoljne radnike za K. H., nastavlja se sad u Varšavi najvećim intenzitetom. Prošlih dana pohodili su poslanici Grünbaum, dr. Thon, Farbstein, dr. Schipper, Levinson, Sluczinski kao i dr. Klunicz nekolicinu bogatih varšavskih Jevreja, gdje su postigli odlične rezultate.

Hahambaši rabi Nahum postao je Chiefrabijem Kaira. Bivši veliki rabin Turske, hahambaši rabi Nahum, kojeg je angorska vlada često upotrebljavala za diplomatske misije, izabran je Chiefrabijem Kaira. Za Jevreje Egipta ovaj izbor velikog je značenja. Rabi je Nahum vrlo uplivan kod muslimanskih nacionalista u Turskoj i Arabiji, pa postoji nada, da će on mnogo pridonijeti ublaženju dosadanih opreka između Jevreja i Arapa u Palestini.

Jubilej 80.-godišnjice Samuela Pinelesa. U Rumunjskoj slavio se ovih dana 80. rođendan Sam. Pinelesa, koji je jedan od prvih

pionira cionizma. Kroz godine stajao je na čelu Hoveve Cijone i bio je jedan od prvih, koji su se odazvali Herzlovom pozivu. Od I. do X. kongresa bio je članom akcionog komiteja. U Galacu priredili su cionisti u čast njemu svečanost, na kojoj je za direktorij K. H. govorio dr. Wilensky, a za rumunjske cioniste H. Carp.

Kongres američkih Jevreja i položaj u Njemačkoj. Pod predsjedanjem rabina dra. Stephen S. Wisea zasjedala je u New-Yorku egzekutiva kongresa američkih Jevreja. Tom prilikom raspravljalo se i o položaju Jevreja u Njemačkoj, koji su izvrgnuti velikim antisemitskim progonima.

Pročitana je izvještaj o koracima, koji su u toj stvari poduzeti. Rabin Wise izvjestio je, da je učinjena intervencija kod njemačkog poslanika u Washingtonu, a o toj stvari raspravljalo se i s državnim departmanom u Washingtonu. S obje strane dobivene povoljne vijesti. Najavljeno je nadalje, da je jedan član odbora na putu u Evropu, da se svim jevrejskim društvima u Berlinu i Bavarskoj doskoči.

Politika jevrejskog parlamentarnog kluba u Poljskoj. Novi predsjedatelj jevrejskog parlamentarnog kluba dr. Leon Reich dao je zastupnicima jevr. štampe slijedeću izjavu:

Spram sadanje reakcionarne vlade vodit će klub bezuvjetnu opoziciju. Izjava ministra predsjednika Witosa, da Jevreji lagodnije žive od Poljaka, dokazuje jasno, da vlada nije voljna odgovoriti na jevrejske zahtjeve. O odnošaju jevrejskog kluba spram poljskih opozicionálnih stranaka rekao je dr. Reich, da postoji samo provizoran sporazum. Da li će doći do trajne saradnje ovisi o tome, hoće li stranke ljevice pokazati razumijevanje za jevrejske zahtjeve, ili će se samo htjeti poslužiti se jevrejskim glasovima u svoju korist.

Iz Palestine.

Zastupnici Vaad Leumija kod sir H. Samuela. Sir H. Samuel primio je 3. decembra zastupnike Vaad Leumija (jevr. narodnog vijeća u Palestini) gg. Davida Yellina i I. Ben Cvia. Jevrejski zastupnici predali su High commissioneru rezoluciju, koju je primila zajednička konferencija Vaad Leumija i izaslanike palestinskih gradova. Tom prilikom povelili su se i razgovori o Arab Agency, o useljivanju, nastavi, o policiji i subotnjem počinku jevrejskih radnika. Obzirom na ova pitanja izjavio je Sir. H. Samuel, da obavijest, prema kojoj je onim jevr. radnicima, koji nisu htjeli raditi subotom, ustegnuta plaća za dvije nedelje, nije sasvim ispravna. Vlada nastoji, da ovo teško pitanje riješi na zadovoljstvo svijui. Do konačnog rješenja dozvoljeno je radnicima, koji subotom ne žele raditi, da svoj rad obave nedeljom.

Vaad Leumi ostaje kod zahtjeva, da bude u egzekutivi zastupan. Dru. Ruppinu izraženo je povjerenje. Nedavno održano je u Jafi izvanredno zasjedanje Vaad Leumija, na kojem je član palestinske cionističke egzekutive profesor Pick govorio o problemima useljivanja. Drugi jedan član ove egzekutive, Sprinzak, govorio je o nezaposlenosti. Upravitelj političkog odjeljenja cionističke egzekutive colonel Kisch, izvjestio je o na-

crhu ugovora Engleske i kralja Huseina. Prešao je zatim na u »Doar Hajomu« iznešene napadaje protiv dra. Ruppina, kao i na Zangwillov govor na kongresu američkih Jevreja. Izjavio je, da se na nacrtu ovog ugovora ne može više ništa izmijeniti.

Ostali govornici zastupali su stanovište, da je cionistički kongres Vaad Leumiju priznao pravo, da u egzekutivi bude zastupan, pa prema tome nikoga korporacija ne može da to pravo osporava. Izabrana je nadalje permanentna komisija od 8 članova, koja bi imala ispitati mogućnosti, kako da se nađe zarade za nezaposlene. Waad Leumi pristao je, da se izabere miješana komisija Waad Leumija i cionističke egzekutive, koja će riješiti neke sporove između radnika i njihovih poslodavaca.

Obzirom na napadaje u »Doar Hajomu«, zaključio je Vaad Leumi, da dru. Ruppinu telegrafski izrazi svoje povjerenje, te da mu na ovaj način izreče priznanje za njegov uspješni rad u korist palestinske domaje.

Jevrejsko, engleska i arapska služba božja u jerusolimskoj katedrali sv. Jurja. Ovih dana slavila se u Jerusolimu godišnjica zauzeća Palestine po Englezima pod maršalom Allenbyem. Kod svečane službe božje u katedrali sv. Jurja prisustvovali su High Commissioner Sir. H. Samuel i svi činovnici kršćani, Jevreji i muslimani, rabini, jermenski patrijarh kao i svi strani konzuli. Nije prisustvovao muftija i katolički patrijarh Barlassina. Služba božja obdržavala se na sva tri službena jezika: engleski, jevrejski i arapski.

Komunalna hipotekarna banka u Tel-Avivu. Dskora će se u Tel Avivu osnovati komunalna hipotekarna banka s glavnicom od L 20.000. Četvrtinu ove glavnice preuzimlje gradska općina Tel Aviva.

Gospodarska banka »Bne-Benjamin« u Jafi. Na inicijativu Captaina Aleksandra Avransona i gospodje Mary Fels osnovana je u Jafi gospodarska banka »Bne Benjamin« uz dioničku glavnice od L 2000. Svrha je banke da podijeljuje zajmove kolonistima, koji su članovi organizacije »Bne Benjamin«.

Novi useljenički dom u Haifi. U Haifi položen je uz veliko učestvovanje temeljni kamen novog useljeničkog doma, kojeg gradi cionist. organizacija u četvrti Ret-Galim. Kod svečanosti sudjelovali su kraj zastupnika cionisti egzekutive, prof. Pick, Ušiškina itd. još i guverner Sjeverne Palestine, koji je u svom govoru osnutak ovog važnog i potrebnog instituta najtoplije pozdravio.

Nova naseobina u Jerusolimu. Poslije Pesaha započet će se u Jerusolimu gradnjom nove naseobine, imenom »Montefiore«, koja će ležati na putu u Jafu kraj naseobine Bet Hakerem. Naseobina obuhvaćati će 90 kuća, za izgradnju svake daje se zajam u iznosu od L 50 funti, koji se ima oplatiti unutar 17 godina.

Iz Jugoslavije

Iz sjednice Radnoa Odbora. Radni je Odbor na svojoj sjednici od 19. o. mj. nakon rješenja tekućih agenda primio do znanja izvještaj o akciji za halučku farmu u Sarajevu, za koju se stavio na raspolaganje g. dr. David Alkalay iz Beo-

grada. Iza toga prešlo se na raspravu budžeta za godinu 1924. te je u smislu prijašnjega zaključka prinos za zemaljsku organizaciju stupnjevan sa 100, 50, 30 i 15 dinara, tako da mogu svi članovi pojedinih mjesnih organizacija udovoljiti svojoj obvezi prema savezu. Konačno riješene su neke molbe omladinskoga saveza za subvenciju.

POVJERENICIMA ŽIDOVSKOG NARODNOG FONDA!

Molimo sve povjerenike, da pri završetku godine šalju najkasnije do 28. o. mj. sve iznose, koji su sabrani za Narodni Fond, da ih još uzmognemo iskazati i uvrstiti u ovogodišnju statistiku.

Uprava Židovskog Narodnog Fonda za Jugoslaviju.

Dar za jugoslavensku halučku farmu. Za jugoslavensku halučku farmu primili smo od hrvjke M. Steiner i sinovi u Vukovaru iznos od 5.000 dinara.

Kralj osobno čestita dru. Wesselu. Iz Sarajeva primili smo ovaj brzojav: Njegovo Veličanstvo kralj Aleksandar osobno je čestitao dru. Wesselu k njegovom jubileju.

Svečana služba božja povodom rođendana Njegovog Veličanstva. U ponedjeljak dne 17. o. mj. održana je u zagrebačkoj sinagozi povodom rođendana Njegovog Veličanstva svečana služba božja. Služba započela je pjevanjem kraljevskoga psalma po koru i solo g. nadkantora R e n d i a. Zatim je nadržabin dr. J a k o b i izrekao srdačnu molitvu za kralja. Nakon što je kor otpjevao psalam (29) u odljem je govoru rabin dr. G a v r o S c h w a r z razložio znamenovanje dana. Pjevanjem himne završena je služba božja.

Zaključna sjednica predstojništva bogoštovne općine Zagreb. Dne 16. održana je zaključna sjednica predstojništva bogoštovne općine. Predsjednik dr. K o n toplim se riječima sjetio pok. člana predstojništva Ivana Schöna istaknuvši njegove zasluge za općinu, a direktor Stern u ime članova predstojništva govori o karitativnom socijalnom djelovanju pokojnikovom naročito kod organizacije potpora ratnih izbjeglica. Iza toga raspravljalo se o prijedlogu odbora za bogoštovlje za imenovanje prof. dr. Schwarza rabinom zagrebačke bog. općine sa dosadašnjim djelokrugom. Prijedlog je jednoglasno prihvaćen. Nakon riješenja molba za porez i potpore prelazi se na raspravu budžeta. Proračunska rasprava nije mogla biti dovršena radi poodmaklog vremena, pa predsjednik određuje naslavak za 17. decembra.

U ponedjeljak nastavljen je rasprava te je prihvaćen ovaj budžet:

Poglavlje I.: Potreba.

Naslov 1. Bogoštovlje.

A. Lični izdaci.

1. Beriva Din. 307.000. 2. Mirovine Din. 14600. 3. Nepredvidljivo Din. 25000. B. Stvarni izdaci. Uzdržavanje hrama Din. 7200. 4. Razni troškovi. Din. 45000. 6. Podružna služba božja Din. 20000. 7. Starov. institucije Din. 60000. 8. Nepredvidjeno Din. 15000. 9. Za preinake u rabinatu i za uredjenje sefard. bogoslužja Din. 75000. Ukupno 568.800.

Naslov 2. Nastava. A. Lični izdaci. 1. Beriva Din. 151.600. 2. Mirovine Din. 22.020. 3.

Novo kreirana mjesta Din. 42.000. 4. Nepredvidljivo Din. 25.000. B. Stvarni izdaci. 5. Uzdržavanje zgrade Din. 6000. 6. Razni troškovi Din. 30.000. 7. Nastavne potrepštine Din. 3.600. 8. Nepredvidljivo Din. 20.000. 9. Stipendije i potpore Din. 30.000. Ukupno Din. 330.220.

Naslov 3. Uprava. A. Lični izdaci. 1. Beriva Din. 151.600. 2. Novo kreirano mjesto Din. 36.000. 3. Nepredvidljivo Din. 25.000. B. Stvarni izdaci. 4. Kamati Din. 20.000. 5. Uzdržavanje zgrade Din. 20.000. 6. Porez, vodovod, dimnjačar Din. 20.000. 7. Razni troškovi Din. 25.000. 8. Nepredvidjeno Din. 30.000.

Dotacije: 1. Domu za nemoćnike Din. 30.000. 2. Cedoko Din. 15.000. 3. Židovskoj menzi Din. 24.000. 4. Akad. potponom društvu Din. 1000. 5. Žid. ak. društvu »Judea« Din. 1000. 6. Pjev. odsjeku »Makabi« Din. 6000. 7. Gombal. odsjek »Makabia« Din. 12.000. 8. Kuratoriju za hebr. jezik Din. 4000. 9. Nepredvidljivo 20.000. 10. Ferijalnoj koloniji Din. 15.000. 11. Izr. Gospojinskom društvu Din. 6000. 12. Dispozicioni fond Din. 30.000. Ukupno 164.000 dinara.

Prinosi: 1. Savezu općina Din. 30.000. 2. Savezu kantora Din. 4000. 3. Za kantorsku školu Din. 4000 Ukupno 38.000 dinara. Sveukupno 529.600 dinara.

Poglavlje II.: Pokriće.

Naslov 1. Bogoštovlje. 1. Pristojbe 15.000 dinara. 2. Podružna sl. božja Din. 15.000. 3. Sjedala Din. 5000. Ukupno Din. 35.000. Naslov 3. Uprava. 1. Najamnina Din. 15.000 Ukupno Din. 15.000.

Rekapitulacija.

A. Potreba 1. Bogoštovlje Din. 568.800. 2. Nastava Din. 330.220. 3. Uprava Din. 529.600. Ukupno Din. 1.428.620. B. Pokriće: 1. Bogoštovlje Din. 35.000. 2. Nastava Din. —. 3. Uprava Din. 15.000. Ukupno 50.000 dinara. Manjak Din. 1.378.620 što ga treba raspoređivanjem pokrili.

Predsjednik saopćuje predstojništvu, da je vlada potvrdila nova pravila, koja stupaju sad na snagu, te da prema tome automatski prestaje djelovanje sadašnjega predstojništva. Usljed toga treba raspisati izbore za predstojništvo i vijeće. Predsjednik cilira ustanove statuta koje se na to odnose.

Prije završetka sjednice osvrće se predsjednik na dosadni rad predstojništva te naglašuje, da je ovo predstojništvo bilo izabrano sa zadaćom, da donese nova pravila, da izradi činovničku pragmatiku i uredi porezni sistem. Predstojništvo je izradilo demokratska pravila, a u pravilima uredila položaj činovnika i bezbiječnost njihovih udovica i siročadi. Konačno stvorilo je i disciplinarni red za očuvanje interesa činovnika. Predstojništvo dalo je renovirati hram i nastojalo da uljepša službu božju i namjestilo u tu svrhu kantora koji ima da reorganizira kor i da podučava mladež u sinagogaalnom pjevanju, pa je potonji postigao naročito kod srednjoškolaca vrlo lijepi uspjeh tako, da će buduće predstojništvo trebati voditi brigu, da kod službe božje za mladež pjeva također njihov kor da se tako djeluje na odgoj mladeži, koja će da nauči molitve i obrede. Općina uredila je i gotovo posve dovršila kafišter za porez, tako da će predstojništvo imati potpunu statistiku zagrebačkih općinara. Ali i na karitativnom polju djelovalo je predstojništvo podupiranjem velikih akcija Anitte Müller i dr. Buchmilove. Općina na-

stojala je da uzdrži kontakt s drugim općinama, te se dala zastupati kod otvorenja židovske bolnice u Subolici i posвете hrama u Vinkovcima. Ispunivši tako svoju dužnost predstojništvo predaje budućoj upravi uredjenu općinu. Konačno zahvaljuje dr. Kon svima članovima predstojništva na saradnji i potpori, a naročito na neumornom djelovanju podpredsjednika dra. Šika te pročelnika i zamjenika pojedinih odbora gg. Julija Königa, Davida Spitzera, dr. Horna, Josipa Hoffmanna i dra. Plachtefa.

Lav Stern u ime članova predstojništva vrlo toplim i srdačnim riječima zahvaljuje dru. Konu na velikom trudu i maru što ga je kroz ove tri godine uložio u ovu općinu.

Pošto je dnevni red iscrpljen zaključena je sjednica uz vanredno srdačne ovacije za predsjednika.

»Za radnu Palestinu«. U nedjelju, 16. o. mj. održan je u Zagrebu meeting u korist radničkih institucija Palestine. Govorili su nekoji članovi Hapoel Hacaïra, prikazavši ono, što su jevrejski radnici u zemlji do danas stvorili, njihove institucije kao Histadrut klalit, Hamašbir, Misrad laavodot ciburijot, te poimence ulogu Radničke banke za podelivanje osobnog kredita radnicima — kolonistima. Prikazan je još socijalizam u cionizmu od Herzlovih vremena do danas, te konačno najaktuelniji problem današnje kolonizacije — finansijski. Predočen je u toj stvari Arlosorovljevi predlog o stvaranju sindikata Jewish Agency, koji bi sindikat imao da raspiše zajam u kolonizacijone svrhe, te bi uopšte imao da vrši funkcije centralne uprave palestinske kolonizacije.

Nakon odlje debate, kod koje se pokazala potreba, da se iznešeni problemi prikažu što opširnije, prihvaćene su rezolucije, kojima se poziva Jevrejstvo Jugoslavije na saradnju u korist institucija radne Palestine, te apelira na merodavne faktore, da se čim prije pristupi izgradnji sindikata Jewish Agency. Konačno je objavljen izbor lokalnog odbora »Za stvari radne Palestine«.

Židovsko omladinsko udruženje »Heruf« u Koprivnici priredilo je dne 15. ov. mjeseca velik koncert kod kojega je sudjelovao gospodin Goldner iz Zagreba. Mješoviti zbor »Herufa« pjevao je kompozicije Wolfsohna a zatim je na klaviru gospodin Goldner svirao tri parafraze židovskih pučkih pjesama od Wolfsohna. Iza toga slijedio je kor (Sulamit) uz solo gospojice Hirschler i gospodina nadkantora. Vanredno lijepo izveden je »Halleluja« po mješovitom zboru. Sa himnom završena je ova u svemu uspjela zabava.

Promocija. Dne 17. o. mj. promovirao je senior Bar Giore g. Josef H e r z l iz Zemuna na češkom sveučilištu u Pragu na čast doktora medicine. Srdačno čestitamo.

»Haaviv« — **Proljeće.** Broj 4. »Lista jevrejske djece« izišao je s ovim sadržajem: Hajim Weizman. — Šomerova pjesma. — Šomrim. — Pismo iz Erec Israela. — Pobožnost i čednost Abrahamova (agada). — Snjegović (priča). — Cedaka i gemilut-hesed. — Priča o kraljeviću. — Jedno srce (originalna priča R. Lerne). — Žute ruže (priča). — Razbibriga. — Zagonetke. — Slike. — Adresa uprave: M. Weiller, Zagreb, Bakačeva ulica 5/III. Cijena na godinu Din. 50.—.

Adresa za dopise: Zagreb, Ilica 31., III. kat.
 Redovno vrijeme od 9 do 12 sati prije podne
 i od 3 do 6 sati poslije podne. — Novac se šalje
 na Centralnu eskomptnu i mjenjačku banku d.
 o. Zagreb, za račun Z. N. F. s naznakom svrha.

Svrha je židovskog narodnog fonda da u Palestini kupuje i stiče zemljište, koje će ostati neotudjivim imetkom židovskoga naroda. Žid. narodni fond utemeljen je na V. svjet. kongresu god. 1901. i posjeduje već oko 30 milijuna franka. Prihodi neprestano rastu, a iznosili su god. 1920. oko 9 i pol milijuna franka.

Vijesnik Povjereništva Židovskog narodnog fonda (Keren kajemet leIsrael) za Jugoslaviju

Iskaz darova broj 27. od 12. do 19. decembra 1923.

OPĆI DAROVI.

Požega 210.—
 Zagreb: Hiriko Mayer 10.—
 220.—

ŠKRABICE.

Zagreb: Dr. Licht 310.—; David Spitzer 70.75
 380.75

TORA DAROVI.

Požega: Sam. Spitzer 1000.—; Mavro Steiner 100.—; Sam. Gross, Kutjevo 50.—; Hija Kohn 50.—
 1200.—

JAAR JUGOSLAVIJA.

Zagreb: Obitelj dr. Hugo Kom na ime supruga J. Shwarz, New-York 5 m prigodom njihovog zlatnog pira 300.—; M. Deutsch, Dobrn 100.—
 400.—

MASLINE.

Gradačac: za Herzlovu šumu 120.—

DAROVI ZEMLJE.

Vršac: Diona otplata za 7 dunama 1264.75
 Zagreb: Prigodom Brit Mila sina dra Žige Neumanna, Judejanci umjesto čestitke senioru 135.—

Požega: Prigodom zaruka Feodora Haas — dr. I. Neumann 1190.—; Proslava 72.-godišnjice Josipa Adlera daruju: Josip Adler 100.—, Mavro Haas 100.—, Sam. Haas 100.—, Ernest Adler 100, Hugo Adler 100.—, Milan Šterk 30.— 1720.—

Daruvar: Prigodom zaruka Hanna Gross — Joco Krauss daruje S. Gross 500.—

Zemun: Prigodom zaruka Erna Schmalz — Vilim Schuvitzer 100.—
 Din 3719.75

DJEČJI SABIRNI ARCI.

Zagreb: Zora Rothstein 306.50 306.50
 Karlovac: Zlata i Lilly Mattesdorfer 255.—; Pritrika Horovitz i Darinka Rondeli 116.—; Tea Šik i Lilly Tauber 89.50 460.50
 767.—

DAROVNA KNJIGA.

Zagreb: Prig. Brit. Mila Dragutina Neumanna 1355.—

HANUKA AKCIJA.

Bitoli: Sabirni arci gdje Eleonore Asriel 480; Rebeke Demajo 455.—; Haim Pardo 415.—; Regina Massati 468.—; Matilda Kamhi 470.—; Albert Russo 415.— 2703.—

Daruvar: Čisti prihod Hanuka akcije 1350.—
 4053.—

PREGLED.

Iz Hrvatske, Slavonije i Dalmacije 8127.75
 Iz Bosne 120.—
 Iz Srbije 2703.—
 Iz Vojvodine 1264.75
 12215.50

Od januara do 19. decembra unišilo sveukupno Dinara 598.976.25.

**ERNA SCHMALZ
 VILIM SCHWITZER**
 zaručeni

Račionovci Zemun
 u mjesecu decembru 1923.

**HANNA GROSS
 JOCO KRAUS**
 zaručeni

Daruvar mjeseca prosinca 1923

Izrael. bogoštovna općina u Zagrebu,

Broj 732-23.
 R-93.

OGLAS.

Po ovoopćinskoj pisarni sastavljena „Izborna listina“ izbornika za izbor općinskoga predstojništva i općinskoga vijeća izlaže se počevši od 21. decembra 1923. u ovoopćinskoj pisarni na svačiji uvid.

Ujedno se po § 95. opć. Pravila ustanovljuje za podnos reklamacije prekluzivni rok od 8 dana, t. j. do uključivo 30. decembra 1923.

Reklamacije proti izornoj listini treba pismeno podnijeti općinskom predsjedniku, koji ih smjesta upućuje odboru za upravu, a ovaj s njima odlučuje konačno u roku od osam dana (§ 96. Pravila).

ZAGREB, dne 20. decembra 1923.

Predsjedništvo.

Našim pretplatnicima!

Molimo sve naše pretplatnike, koji su u zaostatku s pretplatom, da nam čim prije namire istu, jer su potrebe lista velike. Mi do sad nismo povisili cijenu lista, a i ne mislimo to učiniti, jer nam je stalo do toga da svaka židovska kuća uzmogne držati bar jedan židovski list.

Da uzmognemo udovoljiti našim obvezama potrebno je da svi pretplatnici odmah namire zaostalu pretplatu, a prijatelje našega lista molimo, da nam nadju novih pretplatnika.

Novac šalje se na: UPRAVU „ŽIDOVA“ Zagreb, Ilica 31.

UPRAVA „ŽIDOVA“.

Prva hrvatska veletrgovina željeza i željezne robe

Ferdo Hirschl k. d.

Jelačićev trg 13 ZAGREB Telefon br. 279
 Poslovnica: Petrinjska ulica broj 4

Preporuča svoje bogato skladište željezne robe, posudja, gospodarskih strojeva, kućnih uređaja, te sve vrste građevnih potrebština. Solidna roba, brza posluga, cijene umjerene.

Prava
„ERENYI“-DIANA

francuska vinovica - najbolji kućni lijek za njegu kose, usta, zuba, proti reumatizmu

Cijena male boce Din. 6
 srednje „ „ 16
 „ „ „ 32

Gener. zastupstvo za Jugoslaviju

JUGOPHARMACIJA D. D.
 (Diana-odilo)

Prilaz 12 ZAGREB - Tel. 9-31

Zaštitni znak

Predavaoci dobivaju snatan popust. - Čuvajte se besvrijednih pretvarača

Jedino najveće specijalno skladište kratke nakitne i pletene robe samo na veliko, niske cijene, solidna podvorba

Dragutin Uilmann, Zagreb
 Ilica 36 Ilica 36

VREĆE

iz jute, tekstilna i papira nove i upotrebljene u svim dimenzijama za brašno, posije, ugali i t. d., dobiju se najjeftinije kod tvrtke

SCHOTTEN I DRUG
 Vrhovčeva 13 ZAGREB Telefon 19-25

Kupujemo sve vrste upotrebljenih vreća uz najveću dnevnu cijenu —
 Zavod za posuđivanje nepremovnih posjela

6%

Uloške na knjižice ukamaćuje odsele sa

te vraća iste bez otkaza

MEDJUNARODNA BANKA D. D.

ZAGREB NIKOLIĆEVA 7

TERAZIJE 23 BEOGRAD

6%

PAMUK A. ROMANO MOLINO

sve vrste i
u svim brojevima
Žuti — bijeli — farbani

ZAGREB,
Boškovićeve ulica broj 15
Brzjavni: DIANA Telefon broj 23-66

žutica platno
šifoni
engleski — talijanski

Broz deca nije
poznati i pro-
kušani od ka-
trana čisti
materijal
za pokri-
vanje
kro-
vova

RUBEROID

izoliranje
nepro-
močljivo,
trajno, liče-
nje za uzdr-
žavanje nepo-
trebno.

Uzorku besplatno šalje:

Hrvatska

industrija katrana

dioničarsko društvo
u Zagrebu

Trpkova 18 - Telef. 3-54

Prodaje vlastite proizvode: Krovna
ljepena katransana, ploče za izo-
liranje proti vlazi, kremenogljenci
katran, katranovo ulje, smolni ce-
ment, naltalin, benzol dapl, rafi. i
sve ina katranove derivate, kolo-
maz, mast za strojeve i gotre itd.

Tko oglašuje - taj napreduje!

IMPORTNA KUĆA

D. HIRSCHL I DRUG

SAJMIŠTE 51 ZAGREB SAJMIŠTE 51

TELEFON BROJ 22-72.

TELEGRAM: HISCOMP.

nudja na veliko manufakturnu robu

Vjoran čuvar Vaših zubi jest

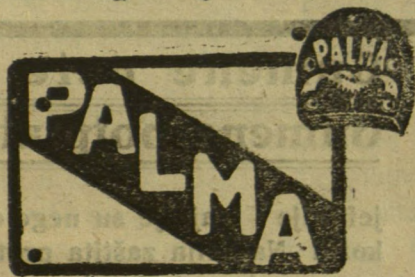
»LYODONT«

pasta za zube. — Jedan pokus — i Vaše je
povjerenje osigurano!

Dobiva se u ljekarnama i drogerijama!

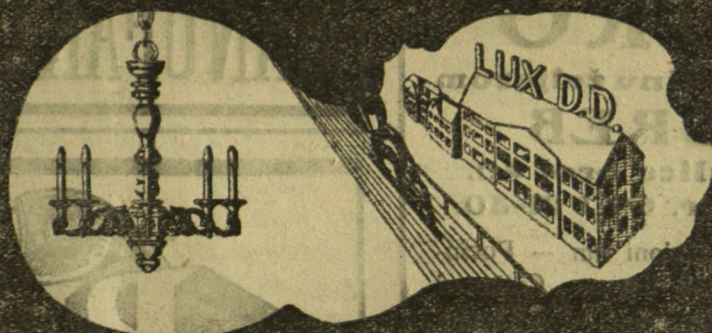
LYO d. d. za finu kozmetiku i farmaceutsku industriju, Zagreb

Nosite radi njihovih
mnogih prednosti

kaučuk pete i potplate.

TVORNICA BRONZ LUSTERA

LUX D.D. KOTURAŠKA 9.

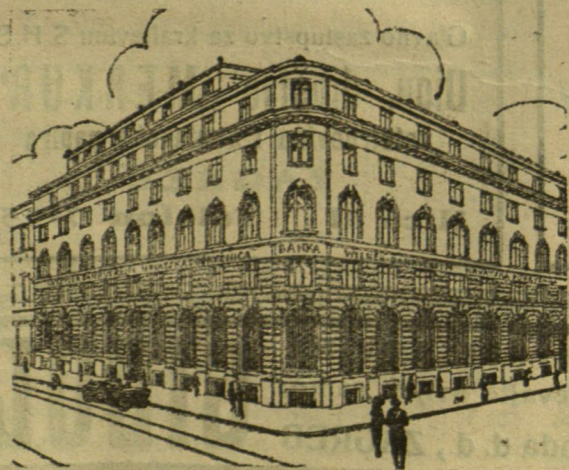
WIENER BANK-VEREIN

HRVATSKA PODRUŽNICA, ZAGREB

Jurišićeva ulica broj 22.

Brzjavni naslov: **BANKVEREIN**

Obavlja sve bankovne transakcije.

Centralna eskomptna i mjenjačna banka dioničko društvo

Akcijski kapital . . Din. 50,000.000
 Rezerve „ 6,000.000

Zagreb Margaretska ulica broj 4.
 (kod Srpsko-pravoslavne crkve)

Podružnice:

BROD n/S
 Starčevićeva ul. br. 4

DJAKOVO
 Wilsonova ul. br. 4

OSIJEK
 Trg Kralja Petra br. 1

OBAVLJA: sve bankovne transakcije **PRIMA:** uloške na knjižice i tekući račun i plaća najbolje kamate, **KUPUJE I PRODAJE:** valute i devize, te ih obračunava najpovoljnije, **IZDAJE:** čekove, akreditive i jamstva na sva mjesta u zemlji i na strani.

Ulagачi dobivaju visoke premije, koje se izvlače 4 puta godišnje! Tražite prospekt!

Prva osječka
TVORNICA ZA PRERADBU DRVA D. D.
 Atelier za umjetničko uređivanje stanova

Telefon 2-41, ZAGREB Gajeva 12.

POKUĆTVO

Sve vrsti uz svaku cijenu.

Jesam li
 poslao
 pretplatu?

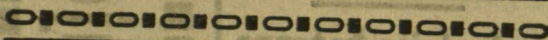

Na veliko! Na veliko!

JUŽNO VOĆE

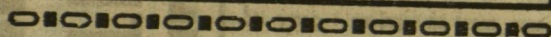
limuna, naranča, smokva, badema,
 datulja, sultanina, malaga, i.d.
 uz najjeftinije cijene kod

I. Dragoner, Zagreb, Nikolićeva 4.

„MACHER“

Agentura za prodaju kuća i zemljišta.
 Berislavićeva 4. - ZAGREB - Telefon 16-67
 Industrijalci, Banke-Bankari, Dioničarska društva,
 Amerikanci, advokati, lekari, senzali, trgovci, ve-
 liki i mali posjednici najprije, najlakše, najbrže,
 najjeftinije, najuspješnije možete kupiti-prodati
 kuće, vile, vinograde, gradilišta zemljišta, vele-
 posjede, ako se obratite na opšte sa svog dobrog
 glasa poznatu koncesioniranu i sudbeno proto-
 koliranu tvrtku „MACHER“

„SIDRO“

d. d. za trgovinu željezom
ZAGREB

Vlaška ulica broj 40.
 Telefon br. 69 i 21-30.

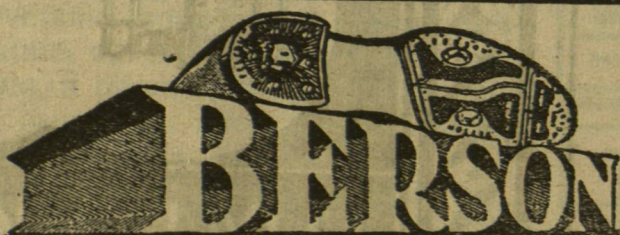
Crni lim — Dimenzioni lim — Pocin-
 čani lim — Bijeli lim — Cinkovni
 lim — Trajno žarne peći — Lijevane
 peći — Plinske cijevi pocinčane i
 crne — Nosioći — U-nosioći — Be-
 tonsko željezo

MANUFAKTURA

Robni odio Centralne banke d. d.
ZAGREB, Strossmayerova ulica 2.

MAKSO BOROVIC

Brzjavli: MABOR Telefon: 11-31

**Gumene pete i
 Gumene potplate**

jeftinije i trajnije su nego od
 kože! Najbolja zaštita protiv
 vlage i zime!

„LYRA“ BLEISTIFTFABRIK
 NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo „**MERKUR**“
 veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon broj 17-95.

J. B. SOELLNERS Nachf. A. G.
 REISSZEUGFABRIK
 NÜRNBERG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dioničarsko društvo
 „**MERKUR**“
 veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB, Ilica 31. Telef. 17-93.

Leipziger Stahlfederfabrik
HERM. MÜLLER A. G.
 LEIPZIG

Glavno zastupstvo za kraljevinu S.H.S.

Dion. društvo „**MERKUR**“
 veletrgovina i konfekcija papira
ZAGREB

Ilica 31 Telefon 17-95.

GIDOL

NENATKRILJIVO SREDSTVO ZA ČIŠĆENJE SVIH VRSTI KOVINA
 Čuvajte se patvorina! Jedini tvorničari: Zahtjevajte uvijek samo:
GRUBIĆ I DROBAC, tvornica kem.-tehn. proizvoda d. d., ZAGREB

GIDOL